

I praksis har dette klare standpunkt vist sig ikke at give større vanskeligheder med hensyn til opnåelse af kontakt. Selv på en behandlingspræget institution som psykopatanstalterne, hvor jeg som samfundets ansvarlige repræsentant heller ikke kan stå helt som almindelig læge, men må træffe mange ofte for de forvarede ubehagelige bestemmelser, har en lignende kurs i det lange løb vist sig at give udbytte. De to parter ved gensidigt nøjagtig, hvor de har hinanden, og den forvarede indser i de fleste tilfælde før eller senere, at han står sig ved selv at lægge alle kort på bordet.

Georg K. Stürup.

Narkoanalyse og retspsykiatri.

Af professor, dr. med. ERIK STRÖMGREN.

Min artikkel om »Narkoanalysens anvendelse i retspsykiatrien« i nærværende tidsskrift 1949, p. 195, har fremkaldt indlæg fra statsadvokat *Jørgen Trolle* og overlæge *Georg K. Stürup*, til hvilke jeg kunne ønske at knytte nogle kommentarer.

Der er tilsyneladende betydelige meningsforskelle mellem statsadvokat *Trolles* grundlæggende synspunkter, om hvilke vi er fuldstændig enige: »Principielt mener jeg, at lægerne under den psykiatriske observation bør betragte skyldspørgsmålet som sig uvedkommende«, og: »positivt vildledende oplysninger må naturligvis ikke afgives til de retlige myndigheder.« Jeg er sikker på, at alle retspsykiatere kan tiltræde disse synspunkter, til hvilke der vil blive taget særligt hensyn i det følgende.

Det er vist praktisk, hvis jeg indledningsvis citerer to af statsadvokat *Trolles* grundlæggende synspunkter, om hvilke vi er fuldstændig enige: »Principielt mener jeg, at lægerne under den psykiatriske observation bør betragte skyldspørgsmålet som sig uvedkommende«, og: »positivt vildledende oplysninger må naturligvis ikke afgives til de retlige myndigheder.« Jeg er sikker på, at alle retspsykiatere kan tiltræde disse synspunkter, til hvilke der vil blive taget særligt hensyn i det følgende.

Hvad det første angår, så udgør det netop et godt udgangspunkt for rubriceringen af de herhenhørende tilfælde. Når retspsykiateren anvender narkoanalyse, er det udelukkende i den hensigt at opnå en mere fuldstændig (og måske særlig hurtig) forståelse af observandens psykopatologiske struktur til brug for den lægelige vurdering, på hvilken han skal basere sine svar på retsmyndighedernes spørgsmål om strafegnethed etc. Narkoanalyse kan herved være et værdifuldt hjælpemiddel; men — som jeg stærkt fremhævede i min nævnte artikkel — den indtager ikke nogen principiel særstilling; den er blot en af de mange metoder, der står til psykiaterens rådighed, og ved hjælp af hvilke han opnår viden om observanden, som ikke tidligere har været tilgængelig.

De nye oplysninger, som lægen — bl.a. måske ved hjælp af narkoanalyse — opnår, kan nu, skønt det ikke specielt tilsigtes, indeholde enkeltheder af betydning for skyldspørgsmålet. Disse enkeltheder kan nu enten a) være uden betydning for den retspsykiatriske vurdering, eller b) have en sådan betydning. I første tilfælde er det givet, at enkelthederne er retspsykiateren uvedkommende, og han kan da ikke have grund, endsige pligt, til at meddele dem. I tilfælde b) er sagen mere kompliceret; hvis den retspsykiatriske konklusion ikke kan begrundes tilstrækkeligt uden præmisser, der involverer oplysninger om disse for skyldspørgsmålet betydningsfulde enkeltheder, kan jeg ikke se anden udvej end, at retspsykiateren forelægger disse præmisser for

retslægerrådet, idet han i erklæringen henviser hertil, men undlader at referere enkelthederne. Det er jo netop en af retslægerådets væsentligste opgaver at skønne over, om de sagkyndiges konklusioner er tilstrækkeligt begrundede; dette skøn kan kun foretages af en lægeligt sagkyndig instans, og der er derfor ingen saglig grund til at kræve alle disse præmisser givet videre til retsmyndighederne. I de allerfleste sager, der passerer retslægerrådet, må retsmyndighederne jo alligevel træffe afgørelse på grundlag af et sagkyndigt skøn, hvis opbygning en jurist umuligt kan kontrollere.

På dette punkt vil statsadvokat Trolle protestere, idet han — som adskillige andre jurister — vil mene, at de sagkyndige skal forelægge alle tilgængelige oplysninger; han taler om »den uhyre betænkelige situation, at retten ved eller med sikkerhed må formode, at der eksisterer oplysninger, som den ikke kender. — En sådan situation er simpelthen uholdbar«.

Det er naturligvis forståeligt og prisværdigt, at juristen gerne vil forstå så meget som muligt af det grundlag, på hvilket han skal dømme. Men det er verdensfjernhed at tro, at han kan forstå *det hele* i enhver sag. Det er beundringsværdigt, hvis en dommer sætter sig ind i kriterierne for rygmarsvædskens eller elektroencefalogrammens normalitet; men mon dog ikke han kunne benytte sin tid til noget bedre? Enhver lægerklæring udgør et *udvalg* og en vurdering af de oplysninger, der står til lægens rådighed. Juristerne burde være lægerne taknemmelige for, at de foretager dette udvalg og ikke overdænger juristerne med alt, hvad de ved. Når lægerne er så meget imod at udlevere deres journaler, er det ikke blot af diskretionshensyn; i mange tilfælde ville vi såmænd gerne udlevere journalerne, hvis vi mente, juristerne blev klogere deraf; men sagen er jo netop den, at de som regel tværimod ville blive dummere deraf, fordi de ville overvældes af for størstedelen uforståelige (ikke sjældent endog fejlagtige) notater, hvis vidt forskellige vægt de ville være ude af stand til at vurdere. Der *må* en sagkyndig til for at sortere og vurdere et sådant materiale, thi — som Trolle så rigtigt siger — »positivt villedende oplysninger må naturligvis ikke afgives til de retslige myndigheder«.

At den sagkyndige må foretage et udvalg, er altså en selvfølge, og hvad specielt det her rejste problem angår, skulle det synes indlysende, at retspsykiateren i hvert fald ikke har pligt til at meddele oplysninger, der ikke vedkommer den opgave, der er pålagt ham af det offentlige (medmindre meddelelse er nødvendig for at undgå fare, etc.).

Statsadvokat Trolle deler formentlig overlæge Stürups synspunkt med hensyn til, at retspsykiateren ikke fungerer som læge, men som sagkyndig, og derfor er fritaget for lægens tavshedspligt. Dette synspunkt er vel næppe lovfæstet, og jeg vil meget håbe, at det ikke bliver det. For det første ville det medføre en forringelse af observationernes kvalitet; kontakten mellem psykiater og observand ville forringes afgørende, og formålet med observationen dermed ofte forspildes. Ovenikøbet ville den særlige viden om skyldspørgsmålet, som lægerne en gang imellem vitterligt kan opnå, og som anklagemyndigheden åbenbart så heftigt eftertrager at blive delagtiggjort i, nu i hvert fald aldrig opstå. Og hvad var der så egentlig vundet ved det hele? — For det andet ligger forholdene jo rent praktisk ofte således, at retspsykiateren enten allerede er observandens læge (f.ex. når beslutning om observation først træffes, efter at vedkommende er blevet indlagt på hospitalet) eller senere *bliver* det (f.ex. hvis observanden dømmes til forvaring på sindssygehospital). I praxis foreligger der da her allerede en sammenblanding af de to funktioner, som det vist bliver meget vanskeligt at redressere ad lovgivningens vej.

Erik Strömgren.